

REMISSYTTRANDE

2021-03-02

Dnr 0486/20

Er referens: Fi2020/04365

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Remissyttrande över betänkandet Det skatterättsliga företrädaransvaret (SOU 2020:60)

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått rubricerade betänkande på remiss och avger följande yttrande.

Centralt för lagförslagen är att möjliggöra för företag som på sikt kan antas ha överlevnadsmöjligheter, att inte avvecklas i onödan på grund av risken för att företrädaren annars blir betalningsskyldig för bolagets skatter. Ett led i det är att utredningen föreslår att företrädaren för ett i grunden livskraftigt företag, ska få ett tillfälligt skydd så att det personliga betalningsansvaret inte kan aktualiseras omedelbart när förfallodagen har passerat (möjligheten till att ansöka om rådrum).

Brå delar utredningens bedömningar och tillstyrker förslagen, men i fråga om möjligheten att få rådrum anser Brå att större hänsyn behöver tas till risken för missbruk. När Skatteverket ska ta ställning till en ansökan om rådrum måste av nödvändighet handläggningen gå mycket snabbt. Därför bör övervägas vilken informationsåtkomst som kan vara nödvändig för att göra en korrekt bedömning. Detsamma gäller i fråga om prövningen av den befintliga, men av utredningen översedda regeln om befrielse från betalningsskyldighet.

Tidshorisonten

Utredningen har genomfört värdefulla rättsvetenskapliga undersökningar om hur Skatteverket, förvaltningsrätterna och kammarrätterna tillämpat lagstiftningen om företrädaransvar och möjligheterna att få befrielse från betalningsskyldighet. Däremot saknas en utredning om brott som sker i aktiebolag, eller där bolaget används som brottsverktyg, och som kan ha betydelse för framför allt det föreslagna institutet rådrum.

För institutet rådrum utgör den kalakylade risken för Skatteverket att skattekraven kommer att öka under rådrummet, och att bolagets förutsättningar att reglera skatteskulden minskar. På denna punkt kan Skatteverket anses agera som borgenär, och göra ett slags "kreditbedömning" mot bakgrund av bolagets och företrädarens skatthistorik parat med uppgifter om företagets möjligheter att komma på fötter igen.

Svårare är det att bedöma oegentligheter som är mindre framträdande. Exempelvis kan ett bolag användas för omfattande skattebrott avseende punktskattepliktig verksamhet, men det som är synligt för Skatteverket är att bolaget ligger efter med sin löpande momsredovisning. I en sådan situation skulle företaget ha ett intresse av att använda den föreslagna regeln att få rådrum. Intryck kan tas av ett nyligen studerat fall, där det formelle företrädaren ("målvakten") i sällskap med den verkliga företrädaren besökte kunder, gjorde bankbesök och öppnade konto samt företrädde inför en skatterevisor inför en förestående revision. Det var bara en tidsfråga innan brottsligheten skulle avslöjas. Därför var taktiken

att förhålla, och ett rådrum skulle i den situationen ha kunnat utnyttjas eftersom det i praktiken gör det möjligt att fortsätta med brottsligheten ett tag till. I det aktuella fallet gjordes betydande vinster för varje vecka som brottsligheten pågick. I vissa – sannolikt få – situationer riskerar därför rådrum att förlänga en brottslighet som avser andra skatter än som formellt är förfallna och som är föremål för Skatteverkets prövning.

Exemplet med punktskattebrott är ett upplägg med en i teorin oändlig tidshorisont. Med andra ord kan brotten pågå under lång tid om inte som i det aktuella fallet, att bolaget kommer efter med skatter.

Andra upplägg har en begränsad tidshorisont eftersom fordringsägare kommer att agera. Kreditbedrägerier är ett sådant område, även där kan ett rådrum förlänga brottsligheten såvida inte kreditgivare av olika slag hinner före Skatteverket.

Följaktligen har olika brottsupplägg skiftande tidshorisonter ("Kriminell infiltration av företag", Brå 2016:10). Oavsett tidshorisont kan ett rådrum att betala skatten innebära även ett rådrum med att brottsligheten avslöjas och får ett slut.

I fråga om möjligheterna till befrielse från betalningsskyldighet, anmärker Brå att det förekommit att personer som varit involverade i större brottshärvor meddelats skuldsanering. Utan att ha någon uppfattning om dessa beslut varit korrekta eller inte, finns en risk för missbruk av befrielseregeln. Ett enstaka fall av missbruk som det nyss antydda riskerar i sin tur att påverka förtroendet för lagstiftningen.

Mot denna bakgrund kan det därför finnas skäl att se över vilket informationsbehov som Skatteverket behöver för att med bibehållen snabbhet kunna sortera ut de ansökningar som kräver en närmare granskning.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Kristina Svartz. Vid handläggningen deltog forsknings- och utredningsrådet, docent Lars Korsell, föredragande.

Kristina Svartz

Lars Korsell